

Minister Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej

BM-II.059.1.27.2026

Warszawa, /elektroniczny znacznik czasu/

Pan
Włodzimierz Czarzasty
Marszałek Sejmu
Rzeczypospolitej Polskiej

Szanowny Panie Marszałku,

w odpowiedzi na interpelację nr 14538 Pani Posłanki Pauliny Matysiak, w sprawie mechanizmów zabezpieczających matki wykonujące pracę na podstawie umów cywilnoprawnych oraz prowadzące jednoosobową działalność gospodarczą, proszę przyjąć poniższe wyjaśnienia.

Kierownictwo Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej (MRPiPS) przywiązuje szczególną wagę do zasady ochrony macierzyństwa (art. 18 Konstytucji) oraz zasady równości i niedyskryminacji osób z jakiegokolwiek powodu (art. 32 Konstytucji), w tym ze względu na płeć czy realizację ról związanych z rodzicielstwem. Zasady te muszą przekładać się nie tylko na sferę stanowienia prawa, ale także na praktykę jego stosowania. Z tego powodu winny one znaleźć odzwierciedlenie również w praktyce stosowania prawa ubezpieczeń społecznych przez ZUS, w tym związanych z macierzyństwem.

Pragnę podkreślić, że 25 listopada 2025 r. oraz 18 grudnia 2025 r. wystąpiłem do Prezesa Zakładu Ubezpieczeń Społecznych z prośbą o weryfikację praktyk ZUS dotyczących kontroli ubezpieczonych płatniczek składek, które są kobietami w ciąży, a także weryfikacji podlegania przez kobiety w ciąży ubezpieczeniom społecznym oraz kontroli przyznawania i odbierania zasiłków macierzyńskich. W tych sprawach zwróciłem się również 25 listopada 2025 r. do Przewodniczącego Rady Nadzorczej ZUS z prośbą o uczynienie ich przedmiotem prac organu. Jednocześnie informuję, że 22 grudnia 2025 r. w Ministerstwie odbyło się spotkanie z kierownictwem ZUS dotyczące możliwych zmian w praktyce wstrzymywania wypłat świadczeń chorobowych kobietom w ciąży podczas kontroli podlegania ubezpieczeniom społecznym prowadzonych przez zakład. W rozmowach uczestniczyły po stronie Kierownictwa MRPiPS Ministra Agnieszka Dziemianowicz-Bąk, Wiceministra Aleksandra Gajewska, a także Dyrektor Generalny Ministerstwa Przewodniczący Rady Nadzorczej ZUS Liwiusz Laska oraz moja osoba, zaś po stronie zakładu Prezes ZUS Zbigniew Derdziuk, Wiceprezes ZUS Paweł Jaroszek oraz kierownicy komórek organizacyjnych w Centrali ZUS. Zwróciłem się do Prezesa zakładu z prośbą o uruchomienie, począwszy od lutego br. comiesięcznego monitoringu danych liczbowych dotyczących obszaru postępowań wyjaśniających oraz decyzji w sprawach świadczeń z ubezpieczenia chorobowego. Zjawisko to jest na bieżąco monitorowane.

Wyjaśniam, że prawo do świadczeń z tytułu ubezpieczenia chorobowego określa ustawa o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa¹, zwana dalej ustawą zasiłkową. Świadczenia pieniężne na warunkach i w wysokości określonych w tym akcie przysługują osobom objętym ubezpieczeniem

¹ Ustawa z dnia 25 czerwca 1999 r. o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa (Dz. U. z 2025 r. poz. 501, z późn. zm.)

społecznym w razie choroby i macierzyństwa, o którym mowa w ustawie o systemie ubezpieczeń społecznych².

Zgodnie z art. 29 ustawy zasiłkowej, zasiłek macierzyński przysługuje ubezpieczonej, która w okresie ubezpieczenia chorobowego albo w okresie urlopu wychowawczego:

- 1) urodziła dziecko;
- 2) przyjęła na wychowanie dziecko w wieku do 14 roku życia i wystąpiła do sądu opiekuńczego w sprawie jego przysposobienia;
- 3) przyjęła na wychowanie w ramach rodziny zastępczej, z wyjątkiem rodziny zastępczej zawodowej, dziecko w wieku do 7 roku życia, a w przypadku dziecka, wobec którego podjęto decyzję o odroczeniu obowiązku szkolnego - do 10 roku życia.

Warunkiem nabycia prawa do zasiłku macierzyńskiego jest wystąpienie zdarzenia ubezpieczeniowego (urodzenie dziecka, przyjęcie dziecka na wychowanie) w okresie trwania ubezpieczenia chorobowego albo, w odniesieniu do pracowników, w okresie urlopu wychowawczego. Nabycie prawa do zasiłku macierzyńskiego nie jest obwarowane warunkami w postaci posiadania odpowiedniego stażu ubezpieczeniowego czy okresu wyczekiwania. Oznacza to możliwość nabycia prawa do zasiłku od pierwszego dnia ubezpieczenia chorobowego. Zasada ta dotyczy wszystkich ubezpieczonych, którzy w świetle art. 29 ustawy zasiłkowej mogą nabyć prawo do zasiłku macierzyńskiego. Prawo do tego świadczenia, poza wyjątkiem określonym w art. 30 ustawy zasiłkowej³, zostało jednakowo uregulowane wobec ubezpieczonych w ramach ubezpieczenia chorobowego, bez względu na tytuł ubezpieczenia czy jego formę (obowiązkowe lub dobrowolne).

Przepis art. 30 cytowanej ustawy przewiduje możliwość uzyskania prawa do zasiłku macierzyńskiego w sytuacji urodzenia dziecka po ustaniu ubezpieczenia chorobowego (ustaniu tytułu ubezpieczenia), jednak możliwość taka dotyczy wyłącznie byłej pracownicy w ściśle określonych sytuacjach. W innych przypadkach, zasiłek macierzyński nie przysługuje.

Informuję przy tym, że w Ministerstwie Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej prowadzone są obecnie analizy dotyczące zmian legislacyjnych, mających na celu doprecyzowanie zasad nabywania i wypłaty zasiłku macierzyńskiego po ustaniu tytułu ubezpieczenia.

Odnosząc się do pytania 4., informuję, że w zakresie wzmocnienia obowiązku informacyjnego ZUS wobec kobiet w ciąży wystąpię do Prezesa zakładu, ponieważ – należy to podkreślić - ochrona macierzyństwa polega na szerokim wsparciu faktycznym kobiet, w tym informacyjnym.

Z wyrazami szacunku

z up. Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej
dr hab. Sebastian Gajewski, prof. uczelni
Podsekretarz Stanu

² Ustawa z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz. U. z 2025 r. poz. 350, z późn. zm.)

³ Na mocy art. 30 ustawy zasiłkowej, zasiłek macierzyński przysługuje również w razie urodzenia dziecka po ustaniu ubezpieczenia chorobowego, jeżeli ubezpieczenie to ustało w okresie ciąży:

- 1) wskutek śmierci, ogłoszenia upadłości lub likwidacji pracodawcy – wówczas, jeśli nie zostało zapewnione inne zatrudnienie, do dnia porodu przysługuje zasiłek w wysokości zasiłku macierzyńskiego.
- 2) z naruszeniem przepisów prawa, stwierdzonym prawomocnym orzeczeniem sądu.

Natomiast ubezpieczonej będącej pracownicą zatrudnioną na podstawie umowy o pracę na czas określony, z którą umowa o pracę na podstawie art. 177 § 3 Kodeksu pracy została przedłużona do dnia porodu - przysługuje prawo do zasiłku macierzyńskiego po ustaniu ubezpieczenia.

/-kwalifikowany podpis elektroniczny-/